

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 109/2011-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 24. marca 2011 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. F. L., B., zastúpeného advokátom JUDr. S. J., B., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 3 písm. a), čl. 7 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky a Okresného riaditeľstva Policajného zboru Bratislava I, Úradu justičnej a kriminálnej polície v prípravnom trestnom konaní pôvodne vedenom pod ČVS: *ORP-1398/OEK-B1-2002* a jeho uzneseniami z 9. novembra 2004 a 18. júla 2005 a v súčasnosti vedenom Okresným riaditeľstvom Policajného zboru Bratislava II, Úradom justičnej a kriminálnej polície pod ČVS: *ORP-770/OEK-B2-2009-TM* a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. F. L., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. februára 2010 doručená sťažnosť Ing. F. L. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 3 písm. a), čl. 7 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) a Okresného riaditeľstva Policajného zboru Bratislava I, Úradu justičnej a kriminálnej polície (ďalej len „OR PZ I“) v prípravnom trestnom konaní pôvodne vedenom pod ČVS: ORP-1398/OEK-B1-2002 a jeho uzneseniami z 9. novembra 2004 a 18. júla 2005 a v súčasnosti vedenom Okresným riaditeľstvom Policajného zboru Bratislava II, Úradom justičnej a kriminálnej polície (ďalej len „OR PZ II“) pod ČVS: ORP-770/OEK-B2-2009-TM.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že na sťažovateľa bolo obchodnou spoločnosťou B., spol. s r. o. (ďalej len „poškodená“), podané trestné oznámenie vo veci podozrenia spáchania trestného činu krádeže, sprenevery a podvodu. Dňa 9. novembra 2002 bolo začaté trestné stíhanie vo veci a uzneseniami OR PZ I ČVS: ORP-1398/OEK-B1-2002 z 19. novembra 2004 a 18. júla 2005 bolo vznesené obvinenie proti sťažovateľovi pre trestný čin sprenevery podľa § 248 ods. 1 a 5 a podvodu podľa § 250 ods. 1 a 3 Trestného zákona účinného v čase spáchania skutku, ako aj pre trestný čin zneužívania informácií v obchodnom styku v štádiu pokusu podľa § 8 ods. 1 k § 128 ods. 2 a 4 Trestného zákona účinného v čase spáchania skutku. V súčasnosti je toto trestné konanie vedené pred OR PZ II pod ČVS: ORP-770/OEK-B2-2009-TM.

Sťažovateľ v sťažnosti ďalej uvádza:

«Dňa 4. 6. 2009 vydal Úrad justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva PZ, Odbor justičnej polície... Bratislava II „Písomné upozornenie o zmene právnej kvalifikácie“ v konaní ČVS: ORP-770/OEK-B2-2009-TM podľa dôkazu č. 4, ktorým o. i. rozčlenil skutok 2 obvinenia z 18. 7. 2008 na 3 skutky.

Uznesením zo dňa 08. 09. 2005 zamietla Krajská prokuratúra sťažnosť sťažovateľa voči Uneseniu o vznesení obvinenia zo dňa 18. 07. 2005 ako nedôvodnú. Rovnako ako s nedôvodnou naložila Krajská prokuratúra aj so žiadosťou sťažovateľa o preskúmanie

postupu vyšetrovateľa v tejto veci a zamietla ju upovedomením zo dňa 24. 8. 2005. Vecnú správnosť upovedomenia potvrdila na základe podnetu sťažovateľa i Generálna prokuratúra upovedomením zo dňa 20. 12. 2005.

Upovedomením zo dňa 16. 2. 2006 zamietla Generálna prokuratúra SR i podnet sťažovateľa zo dňa 18. 1. 2006.

Dňa 28. 2. 2006 sa preto sťažovateľ so sťažnosťou na postup JUDr. P B. a Mgr. S. K. pri výkone dozoru v prípravnom konaní obrátil priamo na generálneho prokurátora SR. Generálna prokuratúra SR i túto sťažnosť označila za nedôvodnú v upovedomení zo dňa 14. 3. 2006 pričom sťažovateľa informovala, že na jeho ďalšie podania už nebude prihliadať.“

Dňa 17. júla 2006 sťažovateľ podal Okresnému súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) „návrh na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej nesprávnym úradným postupom a zásahom do práva na ochranu osobnosti, ktorým žaloval Generálnu prokuratúru SR a Okresné riaditeľstvo policajného zboru Bratislava I, Úrad justičnej a kriminálnej polície. Vec je vedená Okresným súdom Bratislava I pod sp. zn. 22 C/59/2006, pričom súd vo veci doposiaľ nevykonal žiaden úkon. V návrhu na začatie konania si sťažovateľ uplatnil právo na ochranu osobnosti pred krivým obvinením a nezákonným trestným stíhaním sťažovateľa na základe nepravdivých tvrdení o existencii skutkov, z ktorých je sťažovateľ obvinený.

Dňa 6. 4. 2009 podal sťažovateľ v konaní vedenom Okresným súdom Bratislava I, č. k. 22 C/59/2006 návrh na vydanie predbežného opatrenia, ktorým sa dožadoval zákazu zverejňovania sporných obvinení a ich doplnení, ako aj práva na oboznámenie sa s povahou a dôvodom vznesenia obvinenia proti sťažovateľovi.

Dňa 29. 4. 2009 vydal Okresný súd Bratislava I vo veci sp. zn. 22 C/59/2006 uznesenie, ktorým návrh sťažovateľa na vydanie predbežného opatrenia zamietol.

Dňa 22. 05. 2009 podal sťažovateľ proti zamietavému uzneseniu Okresného súdu Bratislava I vo veci návrhu na nariadenie predbežného opatrenia odvolanie.

Krajský súd uznesením zo dňa 30. 11. 2009 sp. zn. 12 Co 195/2009 potvrdil napadnuté uznesenia súdu prvého stupňa, ktorým zamietol návrh sťažovateľa na nariadenie predbežného opatrenia (sp. zn. 22 C/59/2006).

Dňa 15. 6. 2009 sťažovateľ návrhom na zastavenie trestného stíhania opakovane vyšetrovateľa upozornil, že v obvinení sťažovateľa nie je vymedzená podstata obvinenia, ako ani popis konania sťažovateľa, ktoré by bolo možné označiť za protiprávne a trestné, ako aj na tú skutočnosť, že v dvoch skutkoch (trestný čin sprenevery podľa § 248 ods. 1, ods. 4 písm. c TZ a trestný čin zneužívania informácií v obchodnom styku podľa § 128 ods. 2, ods. 63 TZ) uplynula doba premlčania ešte v čase pred vydaním Uznesenia o vznesení obvinenia sťažovateľovi.

Na návrh na zastavenie trestného stíhania nik nereagoval ani vyšetrovateľ, ani dozorujúci prokurátor. Sťažovateľ preto po 3 mesiacoch márneho čakania na odpoveď dňa 25. 9. 2009 podal opakovane generálnemu prokurátorovi SR sťažnosť na prieťahy v prípravnom konaní, na ktorú reagovala Krajská prokuratúra Bratislava vyrozumiením zo dňa 8. 10. 2009. Krajská prokuratúra potvrdila príjem sťažnosti a sťažovateľa informovala, že na základe jeho sťažnosti preskúma zákonnosť postupu dozorujúceho prokurátora a o výsledku preskúmania sťažovateľa upovedomí.

Vo vyrozumení zo dňa 16. 12. 2009, ktoré sťažovateľ prevzal dňa 21. 12. 2009, Krajská prokuratúra Bratislava na podklade podnetu predloženého cestou Generálnej prokuratúry SR sťažovateľa o výsledku kontrolnej činnosti neinformovala, poukázala len na skutkovú zložitost' prípadu a sťažovateľovi oznámila, že prokurátorovi vydala pokyn, aby vec meritórne rozhodol, t. j. vyšetrovanie ukončil. Aj napriek tejto skutočnosti, však do dnešného dňa takéto úkony vykonané neboli.“.

Podľa sťažovateľa bolo do jeho ústavou a dohovorom garantovaných práv neprípustným spôsobom zasiahnuté „rozhodnutím, ako aj ďalším postupom OČTK v trestnom konaní vedenom... v súčasnosti ČVS: ORP-770/OEK-B2-2009-TM“. Sťažovateľ tvrdí, že trestné stíhanie vedené proti jeho osobe nemožno považovať za konformné so zákonom, pretože „OČTK pri vznesení obvinenia jednak vychádzali z nedostatočne zisteného skutkového stavu veci, konanie páchatel'a nemožno posúdiť ako trestné a na túto skutočnosť sťažovateľ príslušné orgány viacnásobne upozornil“. Sťažovateľ vo svojich podaniach adresovaných orgánom činným v trestnom konaní taktiež poukázal aj na „aplikáciu inštitútu premlčania vo vzťahu k trestnému činu sprenevery a trestného činu zneužívania informácií v obchodnom styku...“. Uznesenia vydané v trestnom konaní

vedenom proti sťažovateľovi podľa jeho názoru nespĺňajú zákonom ustanovené obsahové náležitosti, pretože v nich absentujú skutočnosti, ktoré odôvodňujú vznesenie obvinenia v takej miere, aby bolo možné jeho konanie posúdiť ako trestný čin.

Napriek snahe sťažovateľa orgány činné v trestnom konaní ignorovali skutočnosti ním uvádzané, „ktoré je možné považovať za kľúčové vo vzťahu k posúdeniu skutku ako trestného činu“, pričom mu nebolo umožnené v dostatočnej miere sa oboznámiť s povahou a dôvodom obvinenia proti nemu, tak ako to upravuje ústava a dohovor.

Sťažovateľ vyčíta orgánom činným v trestnom konaní, že ho „dlhodobo odmietajú... informovať o protiprávnosti skutkov, z ktorých je obvinený namiesto toho, aby mu bez meškania označili zákony, ktoré mal svojim konaním porušiť“, a že ho odmietli bez meškania podrobne oboznámiť s povahou a dôvodom obvinenia proti nemu, pretože sú si vedomé nezákonnosti svojho postupu. Sťažovateľ vyslovuje svoj zásadný nesúhlas s citovaným vyjadrením generálnej prokuratúry, keď uvádza, že „*uvedenie právnych úvah, na ktorých základe podľa príslušných ustanovení zákona posudzované dokázané skutočnosti, sú podľa uvedených právnych noriem obligatórnou súčasťou odôvodnenia uznesenia o vznesení obvinenia. Takéto informácie preto nemožno v žiadnom prípade považovať za vypracovanie obhajoby obvineného zo strany orgánov činných v trestnom konaní, zákonné odôvodnenie je podstatou samotného uznesenia o vznesení obvinenia je zárukou vylúčenia svojvôle a korupcie trestných orgánov.*“.

Z týchto dôvodov je preto podľa názoru sťažovateľa možné vnímať „uznesenia o vznesení obvinenia zo dňa 9. 11. 2004 a... 18. 7. 2005 podľa v spojení s upozornením na zmenu právnej kvalifikácie... aj ako pokus dosiahnuť odsúdenie sťažovateľa za skutky, ktoré predstavujú slobodné právo každého občana Slovenskej republiky, ktoré nikdy neboli a nie sú ani podľa vnútroštátneho a ani medzinárodného práva trestným činom“.

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vo veci rozhodol týmto nálezom:

„Základné práva sťažovateľa a to právo na vedenie trestného stíhania zo zákonných dôvodov podľa článku 17 ods. 2 Ústavy SR právo byť bez meškania a v jazyku, ktorému rozumie, podrobne oboznámený s povahou a dôvodom obvinenia proti nemu zaručených čl. 6, ods. 3, písm. a) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, právo viesť trestné konanie len pre skutok, ktorý je podľa vnútroštátneho alebo medzinárodného práva trestným činom garantované čl. 7. ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, právo mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností garantované čl.13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo na prístup k súdu garantované čl. 46, ods. 2 Ústavy SR, podľa ktorého z právomocí súdu nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd boli porušené postupom Generálnej prokuratúry SR a Okresného riaditeľstva policajného zboru Bratislava I, Úrad justičnej a kriminálnej polície v prípravnom trestnom konaní, ktoré je dnes vedené pod sp. zn. ČVS: ORP-770/OEK-B2-2009-TM na Úrade justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva PZ, Odbore justičnej polície... Bratislava II.

Ústavný súd prikazuje Generálnej prokuratúre SR a OR PZ Bratislava I, aby v prípravnom trestnom konaní, ktoré je dnes vedené pod sp. zn. ČVS: ORP-770/OEK-B2-2009-TM na Úrade justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva PZ, Odbore justičnej polície... Bratislava II sťažovateľovi oznámila príslušné zákonné ustanovenia, ktoré boli porušené konaním sťažovateľa popísanom v uznesení Okresného riaditeľstva PZ v Bratislave I, Úrad justičnej a kriminálnej polície... Bratislava, ČVS: ORP-1398/OEK-B1-2002 z 9. 11. 2004 a uznesení Okresného riaditeľstva PZ v Bratislave I, Úrad justičnej a kriminálnej polície... Bratislava, ČVS: ORP-1398/OEK-B1-2002 z 18. 07. 2005.

Ústavný súd zrušuje uznesenie Okresného riaditeľstva PZ v Bratislave I, Úrad justičnej a kriminálnej polície... Bratislava, ČVS: ORP-1398/OEK-B1-2002 z 9. 11. 2004 a uznesenie Okresného riaditeľstva PZ v Bratislave I, Úrad justičnej a kriminálnej polície... Bratislava, ČVS: ORP-1398/OEK-B1-2002 z 18. 07. 2005.

Ústavný súd priznáva sťažovateľovi Ing. F. L., primerané finančné zadostučinenie v sume 30.000,- €..., ktoré mu je Generálna prokuratúra Slovenskej republiky povinná zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Ústavný súd priznáva sťažovateľovi Ing. F. L., primerané finančné zadostučinenie v sume 30.000,- €..., ktoré mu je Okresné riaditeľstvo Bratislava I povinné zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený konať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V prvom rade treba poznamenať, že podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom návrhu na začatie konania, teda tou časťou sťažnosti (v konaní podľa čl. 127 ústavy), v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej

ochrany. Vzhľadom na uvedené môže ústavný súd skúmať a rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti [vyslovenie porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a čl. 46 ods. 2 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 3 písm. a), čl. 7 ods.1 a čl. 13 dohovoru], a vo vzťahu k tomu orgánu verejnej moci, ktorý označil za porušovateľa svojich práv (OR PZ I a generálna prokuratúra vo veci vedenej pôvodne pod ČVS: ORP-1398/OEK-B1-2002 a v súčasnosti vedenej OR PZ II pod ČVS: ORP-770/OEK-B2-2009-TM). Platí to predovšetkým v situácii, keď je sťažovateľ už pri podaní návrhu zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom – zvoleným advokátom (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05).

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať... inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

Podľa čl. 6 ods. 3 písm. a) dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu má tieto minimálne práva... byť bez meškania a v jazyku, ktorému rozumie, podrobne oboznámený s povahou a dôvodom obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 7 ods. 1 dohovoru nikoho nemožno odsúdiť za konanie alebo opomenutie, ktoré v čase, keď bolo spáchané, nebolo podľa vnútroštátneho alebo medzinárodného práva trestným činom. Takisto nesmie byť uložený trest prísnejší, než aký bolo možné uložiť v čase spáchania trestného činu.

Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

Ešte predtým, ako sa ústavný súd začne zaoberať samotnou materiálnou stránkou veci, je vždy povinný preskúmať procesné náležitosti sťažnosti. Z toho vyplýva, že iba v prípade, ak sťažnosť spĺňa všetky zákonom ustanovené formálne náležitosti a zároveň neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, sa ňou môže zaoberať aj z hľadiska jej vecnej stránky. Jedným zo základných pojmových znakov sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, resp. podľa § 49 zákona o ústavnom súde ako prostriedku ochrany ústavou (alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou) zaručených základných práv alebo slobôd je zásada subsidiarity. Zmyslom a účelom tejto zásady je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio – inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04).

1. Sťažovateľ tvrdí, že k porušeniu jeho v sťažnosti označených práv [čl. 17 ods. 2 ústavy, čl. 6 ods. 3 písm. a) a čl. 7 ods. 1 dohovoru] došlo uzneseniami OR PZ I ČVS: ORP-1398/OEK-B1-2002 z 9. novembra 2004 a 18. júla 2005, ktorými bolo proti nemu vznesené obvinenie pre skutky podrobnejšie vymedzené v predmetných uzneseniach, a Krajská prokuratúra v Bratislave (ďalej len „krajská prokuratúra“) tento jeho postup odobrila svojimi uzneseniami sp. zn. 2 Kv 84/04 zo 6. júna 2005 a z 8. septembra 2005, ktorými zamietla ním podané sťažnosti ako nedôvodné.

Podľa § 185 ods. 1 Trestného poriadku opravným prostriedkom proti uzneseniu je sťažnosť.

Podľa § 185 ods. 2 Trestného poriadku sťažnosťou možno napadnúť každé uznesenie policajta okrem uznesenia o začatí trestného stíhania...

Podľa § 190 ods. 1 Trestného poriadku orgán, proti ktorého uzneseniu sťažnosť smeruje, môže jej sám vyhovieť, ak sa zmena pôvodného uznesenia nedotkne práv inej

strany trestného konania. Ak ide o uznesenie policajta, ktoré bolo vydané s predchádzajúcim súhlasom prokurátora alebo na jeho pokyn, môže policajt sám sťažnosti vyhovieť len s predchádzajúcim súhlasom prokurátora.

Podľa § 190 ods. 2 Trestného poriadku ak lehota na podanie sťažnosti už všetkým oprávneným osobám uplynula a sťažnosti sa nevyhovelo podľa odseku 1, predloží vec na rozhodnutie

a) policajt prokurátorovi, ktorý vykonáva nad prípravným konaním dozor, a ak ide o sťažnosť proti uzneseniu, ku ktorému tento prokurátor dal súhlas alebo pokyn, jeho prostredníctvom nadriadenému prokurátorovi...

Podľa § 192 ods. 1 Trestného poriadku pri rozhodovaní o sťažnosti preskúma nadriadený orgán

a) správnosť výrokov napadnutého uznesenia, proti ktorým sťažovateľ podal sťažnosť, a

b) konanie predchádzajúce týmto výrokom napadnutého uznesenia.

Podľa § 194 ods. 1 Trestného poriadku ak nezamietne nadriadený orgán sťažnosť, zruší napadnuté uznesenie, a ak je podľa povahy veci potrebné nové rozhodnutie,

a) rozhodne vo veci sám, alebo

b) uloží orgánu, proti ktorého rozhodnutiu sťažnosť smeruje, aby vo veci znovu konal a rozhodol...

Z citovaných ustanovení Trestného poriadku vyplýva, že tento poskytoval sťažovateľovi účinný prostriedok nápravy, na použitie ktorého bol sťažovateľ oprávnený. Uvedené právne prostriedky umožňovali sťažovateľovi dosiahnuť účinnú nápravu vzhľadom na právomoc prokurátora danú mu Trestným poriadkom, ak by na základe sťažnosti sťažovateľa dospel k záveru, že postup vyšetrovateľa OR PZ I alebo jeho uznesenia o vznesení obvinenia boli v rozpore so zákonom.

Ústavný súd zotrváva v súlade so svojou doterajšou judikatúrou na tom, že každý je pred podaním sťažnosti ústavnému súdu povinný vyčerpať všetky právne prostriedky, ktoré

mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je oprávnený podľa osobitných predpisov (napr. III. ÚS 152/03, IV. ÚS 126/07).

Vyčerpanie týchto právnych prostriedkov je v zmysle § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom (napr. I. ÚS 256/05, IV. ÚS 126/07).

V konečnom dôsledku sťažovateľ tieto prostriedky nápravy aj využil a o sťažnostiach proti obom uzneseniam, ako aj žiadosti o preskúmanie postupu vyšetrovateľa prokurátor krajskej prokuratúry konal a rozhodol.

Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že vo vzťahu k tej časti sťažnosti, ktorou sťažovateľ namieta porušenie svojich základných práv označenými uzneseniami OR PZ I, Trestný poriadok zakladá právomoc príslušnej prokuratúry, čo vylučuje, aby o nej rozhodoval ústavný súd.

Keďže v danom prípade sa sťažovateľ mohol domáhať ochrany svojich práv uplatnením právnych prostriedkov nápravy adresovaných orgánom prokuratúry podľa príslušných ustanovení Trestného poriadku (a napokon tak aj urobil), ústavný súd jeho sťažnosť v časti smerujúcej proti postupu OR PZ I odmietol ako neprípustnú (§ 25 ods. 2 v spojení s § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

Nad rámec uvedeného ústavný súd poznamenáva, že sťažnosť v tejto časti (proti označeným uzneseniam OR PZ I z 9. novembra 2004 a 18. júla 2005) bolo možné odmietnuť aj ako podanú oneskorene.

Jednou zo základných podmienok prijatia sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Táto lehota je dvojmesačná a začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, pričom pri opatrení alebo inom zásahu sa počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Nedodržanie tejto lehoty je zákonom

ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako podanej oneskorene (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). V prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť (§ 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

Akceptujúc uvedenú kogentnú lehotu ústavný súd zistil, že sťažnosť doručená ústavnému súdu 18. februára 2010 bola vo vzťahu k označeným uzneseniam OR PZ I z 9. novembra 2004 a 18. júla 2005 podaná oneskorene.

2. Sťažovateľ namieta aj porušenie svojich označených práv [čl. 17 ods. 2 ústavy, čl. 6 ods. 3 písm. a) a čl. 7 ods. 1 dohovoru] postupom OR PZ I a generálnej prokuratúry v označenom trestnom konaní. Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že sťažnosť smeruje proti postupu orgánov činných v trestnom konaní vo fáze prípravného (trestného) konania, keď o odôvodnenosti, a teda zákonnosti a ústavnosti trestného stíhania sťažovateľa meritórne zatiaľ všeobecný súd nerozhodoval.

Ústavný súd pripomína, že v obdobných prípadoch opakovane zdôraznil, že trestné konanie od svojho začiatku až po jeho koniec je procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenia práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (napr. III. ÚS 75/05, IV. ÚS 76/05, I. ÚS 314/09). Ústavný súd zastáva názor, že nie je iba jeho povinnosťou ako súdneho orgánu ochrany ústavnosti zabezpečovať v rámci svojej rozhodovacej právomoci ochranu základných práv a slobôd vrátane rešpektovania záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná. Túto povinnosť majú aj všeobecné súdy ako primárni ochrancovia ústavnosti (napr. III. ÚS 79/02).

Podľa § 34 ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestného poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) môže obvinený... uvádzať okolnosti, navrhnúť,

predkladať a obstarávať dôkazy slúžiace na jeho obhajobu, robiť návrhy a podávať žiadosti a opravné prostriedky. Má právo zvoliť si obhajcu a s ním sa radiť aj počas úkonov vykonávaných orgánom činným v trestnom konaní alebo súdom... Podľa § 34 ods. 4 Trestného poriadku sú všetky orgány činné v trestnom konaní povinné vždy obvineného o jeho právach poučiť vrátane významu priznania a poskytnúť mu plnú možnosť na ich uplatnenie.

Ďalšie procesné záruky zabezpečujúce zákonnosť postupu orgánov činných v trestnom konaní a všeobecných súdov (prípadne ochranu pred jej porušením) vyplývajú z príslušných ustanovení II. časti (predsúdne konanie) tretej hlavy prvého oddielu (dozor prokurátora), ako aj III. časti (súdne konanie) druhej hlavy (preskúmanie a predbežné prejednanie obžaloby), prípadne šiestej hlavy (odvolanie a konanie o ňom) alebo ôsmej hlavy (mimoriadne opravné prostriedky) Trestného poriadku.

Taktiež zákon č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov umožňuje (§ 31 a nasl.) domáhať sa preskúmania zákonnosti napadnutého rozhodnutia orgánu verejnej správy, prokurátorov, vyšetrovateľov, policajných orgánov a súdov v rozsahu vymedzenom zákonom aj na základe podnetu vrátane možnosti žiadať o preskúmanie zákonnosti vybavenia svojho podnetu opakovaným podnetom, ktorý vybaví nadriadený prokurátor.

Sťažovateľ namieta postup orgánov činných v trestnom konaní v rámci prípravného konania tvrdiac, že trestné činy, pre ktoré je stíhaný, nespáchal, resp. že jeho konanie nie je trestným činom, a napriek tomu trestné konanie proti jeho osobe naďalej pokračuje. Prípravné konanie je etapou trestného konania, v rámci ktorého majú orgány činné v trestnom konaní čo najrýchlejšie zistiť skutkový stav veci, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti, a to v rozsahu nevyhnutnom na ich rozhodnutie. Nepochybne ide o proces, v rámci ktorého dochádza k zisťovaniu a zhromažďovaniu poznatkov o čine, ktorý je predmetom konania. Ak by napokon výsledky prípravného konania svedčili o závere, že skutok, pre ktorý je sťažovateľ trestne stíhaný, nie je trestným činom, prípadne, že je nepochybné, že skutok nespáchal, je povinnosťou prokurátora príslušnej prokuratúry trestné

stíhanie zastaviť (§ 215 Trestného poriadku). To, či skutočne prípravné konanie dospelo k takýmto záverom, môže vyhodnotiť iba príslušný orgán činný v trestnom konaní. Ak by však tento orgán nebol presvedčený o takomto závere, a následne dôjde zo strany prokurátora k podaniu obžaloby, o vine alebo nevine je príslušný rozhodnúť iba všeobecný súd.

Trestná vec sťažovateľa sa v čase podania sťažnosti ústavnému súdu, ale aj v čase rozhodovania o nej nachádzala v tzv. predsúdnom štádiu trestného konania. Z toho vyplýva, že až po prípadnom podaní obžaloby sa môže začať konanie pred súdom. Za takejto situácie všeobecný súd, ktorému bude podaná obžaloba, bude povinný skúmať ústavnosť a zákonnosť konania predchádzajúceho podaniu obžaloby, a to tiež so zreteľom na dodržanie základných práv a slobôd v prípravnom konaní. Všeobecný súd má podľa Trestného poriadku aplikovateľného na tento prípad celý rad účinných procesných nástrojov ako zabezpečiť nápravu prípadného porušenia základných práv a slobôd v prípravnom konaní, ak dospeje k záveru, že boli porušené.

Keďže po prípadnom podaní obžaloby by súd prvého stupňa konajúci v trestnej veci sťažovateľa, ako aj odvolací súd v prípade podania odvolania boli súdmi s plnou jurisdikciou, v právomoci ktorých je posúdenie všetkých relevantných skutkových aj právnych okolností prípadu vrátane zákonnosti a ústavnosti postupu orgánov prípravného konania, dospel ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľa týkajúcej sa namietaného porušenia jeho základných práv v trestnej veci, ktorá nebola v čase podania sťažnosti právoplatne skončená, k záveru o nedostatku svojej právomoci konať a rozhodnúť v uvedenej veci (obdobne napr. III. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, III. ÚS 75/05, IV. ÚS 76/05). Platná právna úprava trestného konania umožňuje sťažovateľovi (ako obvinenému) v ďalšom priebehu konania v rámci uplatnenia práva na obhajobu právne účinným spôsobom namietat porušenie svojich základných práv a slobôd garantovaných ústavou v dôsledku nezákonného postupu vyšetrovateľa (prípadne prokurátora príslušnej prokuratúry) v jeho trestnej veci.

Za daných okolností nie je daný ústavný dôvod, aby ústavný súd vstupoval v trestnej veci sťažovateľa do právomoci všeobecných súdov. Sťažovateľ môže uplatniť v rámci práva na obhajobu argumentáciu týkajúcu sa porušenia jeho základných práv priamo pred súdom prvého stupňa v rámci konania o merite veci a následne zákonom dovoleným spôsobom aj prostredníctvom využitia opravných prostriedkov v trestnom konaní.

Nevyužitie uvedených možností ochrany označeného práva sťažovateľa nemožno nahradzovať sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže konať len vtedy, ak fyzická osoba alebo právnická osoba nemala inú možnosť účinnej ochrany svojich práv (čl. 127 ods. 1 ústavy).

Z uvedených dôvodov ústavný súd po predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 uvedeného zákona pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

3. Sťažovateľ napokon namieta aj porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 2 ústavy (právo na prístup k súdu vo veci, o ktorej rozhodol orgán verejnej správy), a to postupom OR PZ I a generálnej prokuratúry.

Sťažovateľ osobitne vo svojej sťažnosti neodôvodnil, akým spôsobom malo dôjsť postupom označených porušovateľov k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 2 ústavy.

Článok 46 ods. 2 ústavy zakotvuje inštitút súdneho preskúmania ako pravidla vtedy, ak niekto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy. Každý, kto sa cíti byť ukrátený na svojich právach takýmto rozhodnutím, má možnosť obrátiť sa na (nezávislý a nestranný) súd a vyvolať tak konanie, v ktorom správny orgán bude účastníkom konania s rovnakými právami ako ten, kto žalobu podal. Preto prípadné porušenie tohto základného práva sa môže viazať len na rozhodovanie súdu (ktorý však sťažovateľ v petite sťažnosti neoznačil), a preto v súvislosti so sťažovateľom označenými porušovateľmi jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 2 ústavy (OR PZ I a generálna

prokuratúra) nemožno o porušení tohto základného práva v okolnostiach danej veci ani uvažovať.

Keďže k namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 2 ústavy postupom OR PZ I a generálnej prokuratúry nemohlo dôjsť vzhľadom na nedostatok príčinnej súvislosti medzi namietaným postupom týchto orgánov a uvedeným základným právom, ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti v celom rozsahu stratilo už opodstatnenie, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších požiadavkách sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. marca 2011